

на законних підґрунтях. Важливо зазначити, що головною метою застосування психологічних методів є встановлення найбільш сприятливого психологічного клімату у підрозділах Національної поліції України.

Одержано 11.10.2017

УДК 328.185:355(477)

Максим Олександрович ПЕРУШКО,

курсант Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ірина Володимирівна КОСТЕНКО,

*кандидат юридичних наук, викладач
кафедри адміністративної діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

У сучасному світі корупція є суспільно небезпечним явищем, адже полягає у використанні особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди [1], негативно впливає на виконання державою її головного обов'язку – утвердження і забезпечення прав та свобод людини, передбаченого статтею 3 Конституції України.

Водночас слушною є думка, що гарантії конституційних прав та свобод військовослужбовців в Україні – це закріплені в Конституції України та гарантовані державою умови, способи та засоби, які дозволяють особам, які проходять військову службу, безперешкодно реалізовувати свої права, а у випадку їх порушень – негайно відновлювати [2, с. 41].

Правові норми, що закріплюють гарантії конституційних прав і свобод військовослужбовців, містять також нормативно-правові акти антикорупційної спрямованості.

Антикорупційне законодавство України, яке представлене загальними законами України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки», «Про запобігання корупції» та спеціальними законами «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про прокуратуру», є певним кроком у

боротьбі з корупцією та створенні ефективної системи запобігання і протидії корупції.

Досягнення головної мети антикорупційної реформи вбачають через належну реалізацію антикорупційного законодавства, успішне впровадження нових антикорупційних механізмів та створення ефективної інституційної системи запобігання і протидії корупції. Відповідно, діяльність щодо запобігання і протидії корупції в усіх сферах, у тому числі і військовій, мають здійснювати на системній основі, зважаючи на специфіку Збройних Сил та інших військових формувань України, і мати постійний характер.

Особливе місце у гарантуванні конституційних прав і свобод військовослужбовців належить таким спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, як: органи прокуратури, Національне антикорупційне бюро України, органи внутрішніх справ України та Національне агентство з питань запобігання корупції [1, ст. 1]. Зазначені суб'єкти здійснюють заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень, чим гарантують не лише права, свободи та інтереси людей у погонах, а й сприяють забезпеченню законності і правопорядку у військах.

Новоствореним державним правоохоронним органом, на який покладено попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, а також запобігання вчиненню нових є Національне антикорупційне бюро України. Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави, та становлять загрозу національній безпеці.

Особливе місце у сфері гарантування конституційних прав і свобод військовослужбовців шляхом запобігання корупції посідає парламентський контроль, що його здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Безпосередньо для здійснення контролю за дотриманням конституційних прав і свобод військовослужбовців призначають представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у справах захисту прав військовослужбовців [3]. Однак, на думку автора, він має

недостатньо повноважень, що потрібні для ефективного гарантування конституційних прав і свобод військовослужбовців, тому його діяльність не завжди досягає своєї мети.

Та саме інститут уповноваженого з прав військовослужбовців може стати одним із дієвих органів забезпечення прав і свобод військовослужбовців. Тому украй слушною є думка, що в Україні доцільно запровадити посаду представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Оперативних командуваннях Збройних Сил України з метою підвищення ефективності правозахисної діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо захисту прав і свобод військовослужбовців [4, с. 170]. Крім того, з огляду на останні події в Україні та специфіку військової служби, потрібно створити окремий інститут Уповноваженого Верховної Ради України з прав військовослужбовців, який буде підзвітний парламенту і не залежний від керівництва Збройних Сил, інших військових формувань та державних органів влади. Адже, як свідчить світовий досвід боротьби з корупцією, запровадження інституту омбудсмена з питань оборони є важливим компонентом будь-якої антикорупційної стратегії, яка об'єднує політичні, соціальні та економічні реформи зі зміцнення системи національної доброчесності та має більше шансів на успіх, аніж окремі антикорупційні заходи, незалежно від того, якими рішучими та актуальними вони є [5]. Військові омбудсмени діють у таких країнах, як ФРН, Швеція, Норвегія [6].

Широкі наглядові функції за діяльністю державних органів і посадових осіб усіх рівнів щодо забезпечення прав і законних інтересів військовослужбовців, якими наділений омбудсмен, засвідчать про високий авторитет цього інституту. Тому введення в законодавство України інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у справах захисту прав військовослужбовців сприяє ефективному здійсненню заходів щодо запобігання та протидії корупції у військовій сфері, чим гарантуватиме реалізацію конституційних прав і свобод військовослужбовців.

Пріоритет у гарантуванні конституційних прав і свобод, відновленні порушених прав чи інтересів фізичних та юридичних осіб шляхом запобігання, виявлення, а в установлених законом випадках – припинення корупційних

правопорушень, мають уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади.

Керівники міністерств та інших органів виконавчої влади з метою підвищення ефективності здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції утворюють та забезпечують утворення і функціонування підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції на підприємствах, установах і організаціях, які належать до сфери їх управління.

Створення та діяльність зазначених підрозділів передбачає постанова Кабінету Міністрів України «Питання запобігання та виявлення корупції» від 04.09.2013 № 706, яка затверджує Типове положення про уповноважений підрозділ (особу) з питань запобігання та виявлення корупції.

До головних завдань уповноважених підрозділів відносять: підготовку, забезпечення та контроль за здійсненням заходів щодо запобігання корупції; надання методичної та консультаційної допомоги з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства; участь у міжнародному співробітництві в зазначеній сфері; проведення організаційної та роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції; здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів тощо.

На сьогодні, зокрема, у Міністерстві оборони України, Національній гвардії України та решті військових формувань утворено відповідні підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції.

Водночас Закон України «Про запобігання корупції» передбачає утворення Національного агентства з питань запобігання корупції, до повноважень якого належить координація, методичне забезпечення та аналіз ефективності діяльності уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції (ст. 11).

Діяльність зазначених підрозділів має зосереджуватися на реалізації превентивних антикорупційних заходів. До того ж такі підрозділи аж ніяк не мають підміняти собою правоохоронні органи [7]. Пріоритетність превентивних антикорупційних заходів гарантує реалізацію конституційних прав і свобод військовослужбовців та є вагомим передумовою в запобіганні корупційним правопорушенням

у всіх напрямках діяльності військової сфери. Однією з головних проблем, пов'язаних з високим рівнем корупції в діяльності органів виконавчої влади, є брак системи виявлення та аналізу ризиків корупціогенних процедур, а також те, що підрозділи (особи), відповідальні за розроблення та здійснення відомих заходів з виявлення і запобігання корупції, не мають відповідного фаху та рівня незалежності, здебільшого ці повноваження покладено на кадрові підрозділи [8].

Список бібліографічних посилань

1. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 25.10.2017).

2. Шамрай Б. М. Теоретичні дослідження гарантій конституційних прав і свобод військовослужбовців в Україні. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2013. № 3 (28). С. 37–42.

3. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави : закон України від 19.06.2003 № 975-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-15> (дата звернення: 23.10.2017).

4. Пашинський В. Й. Конституційно-правовий статус військовослужбовців в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ, 2007. 206 с.

5. Виховання доброчесності та боротьба з корупцією в оборонному секторі : збірник прикладів (компедіум) позитивного досвіду. Женева : Женев. центр демократичного контролю над збройними силами, 2010. 287 с.

6. Омбудсмен // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Омбудсмен> (дата звернення: 22.10.2017).

7. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 рр. : закон України від 14.10.2014 № 1699-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення: 25.10.2017).

8. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування : метод. рек. М-ва юстиції України від 16.10.2013 // БД «Законодавство

Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції. Харків, 2017

України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13> (дата звернення: 22.10.2017).

Одержано 29.10.2017

УДК 351.81.085(477)

Владислав Олександрович ПЕТРОВ,

курсант 4 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олексій Олександрович ДЕРЕВЯГІН,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та

розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЯК СКЛАДОВОЇ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

Слушним уявляється умовивід, відносно того, що за останні роки тероризм перетворився не лише в глобальну проблему сучасності, а й набув значення тотальної загрози для існування сучасності європейської та світової цивілізації. Також, не викликає сумніву й той факт, що тероризм за своєю суспільною небезпечністю є одним з найбільш резонансних злочинів, про що переконливо свідчать відомі трагічні події, які мали місце 11 вересня 2001 року у Нью-Йорку США. Прикладом цьому також слугують і нещодавні трагічні події, які відбулись 15 липня 2016 року в м. Ниці (Франція), 10 грудня 2016 року у м. Стамбул (Туреччина), а також 3 квітня 2017 року у м. Санкт-Петербург (Росія). А тому його швидке, повне та всебічне та неупереджене розслідування можливе лише при його належному теоретичному та організаційному забезпеченні.

Відтік, для ефективної протидії злочинам терористичної спрямованості оперативні працівники повинні володіти інформацією про злочинну діяльність, яка має значення для тактики застосування оперативно-розшукових сил,

© Петров В. О., 2017